

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Offensief tegen georganiseerde misdaad

Een combinatie van preventie en repressie

Paul van Voorst, 20 april 2011, CIROC

Fase 1 1985 – 1992

De ontdekking van de georganiseerde misdaad in Nederland

Offensief tegen georganiseerde
misdad. CIROC, 20 april 2011

2

De ontdekking van de georganiseerde misdaad

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

3

De ontdekking van de georganiseerde misdaad

➤ **Beleidsplan Samenleving en Criminaliteit (1985)**

- 151 pagina's, waarvan 2,5 over 'zware, georganiseerde crim'
- verdovende middelen, prostitutie, illegaal gokken, BV-fraude
- "groot gevaar", "uiterste krachtsinspanning nodig"
- "exclusieve taak politie en justitie"

➤ **Landelijke misdaadanalyse CRI (1988)**

- eerste poging tot landelijke beeld
- 189 groepen in kaart gebracht
- vijf kenmerken georganiseerde criminaliteit

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

4

De ontdekking van de georganiseerde misdaad

➤ **5 korpschefs: Randstadinitiatief (1991)**

- mafia VS en Italië schrikbeeld
- te weinig zicht
- géén monopolie politie/justitie, ook rol bestuur bij “structurele, preventieve maatregelen”

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

5

De ontdekking van de georganiseerde misdaad

➤ **De georganiseerde criminaliteit in NL. Dreigingsbeeld en plan van aanpak (brief aan Tweede kamer, 1992)**

- serieuze bedreiging: omvang en vertakkingen bovenwereld
- strafrecht beperkt effectief
- preventief beleid nodig -> gelegenheidsstructuren, fraudegevoelige regelgeving
- versterking integriteit bestuur/ alerte houding bij vergunningverlening

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

6

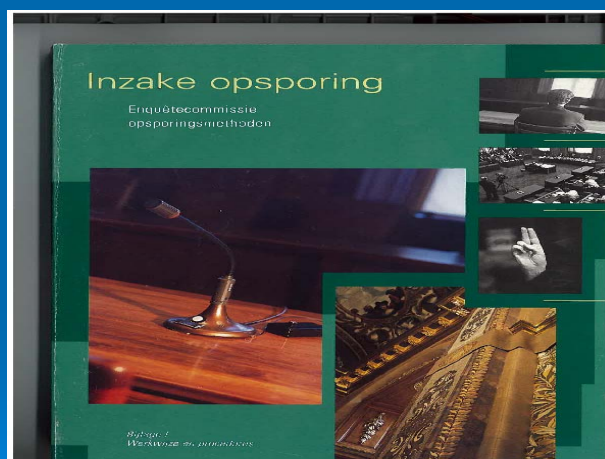
Fase 2 1993-1998

Crisis in de opsporing, op zoek naar een nieuwe aanpak

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

7

Crisis in de opsporing

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

8

IRT-affaire

- 1993: opheffing IRT Noord Holland/ Utrecht
- -> IRT-affaire
- 1996 rapport commissie Van Traa
 - normering opsporingsmethoden
 - “exclusieve strafrechtelijke aanpak niet het gewenste resultaat”
 - hernieuwde aandacht voor preventieve en bestuurlijke maatregelen

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

9

Crisis in de opsporing, terug naar 1992?

- Eerste stappen naar een nieuwe aanpak: lokale initiatieven
- Van Traa: “16 criminele ondernemers in A'dam” -> Wallenproject A'dam (1997)
- kwetsbare sectoren: horeca, gokwezen, transportsector, bouwnijverheid, afvalverwerking
- inzet bestuurlijke bevoegdheden en sancties nu ook bij georganiseerde criminaliteit
- aandacht voor gelegenheidsstructuren/ misbruik legale dekmantels/vergunningenbeleid -> voorloper wet Bibob (2003)

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

10

Fase 3 1998- 2007

Nieuwe trends en professionalisering

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

11

Nieuwe trends en professionalisering

➤ **Eerste Monitor georganiseerde criminaliteit (WODC, 1998)**

- geen piramides maar criminele netwerken
- sociale relaties cruciaal
- relaties onderwereld/bovenwereld
- zicht op modi operandi bij specifieke fenomenen

NL aantrekkelijk, want ruime gelegeheidsstructuur:

- geografische ligging
- logistiek/ distributieknooppunt (transport en financieel)
- taalkennis
- specifieke migrantengroepen/bronlanden

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

12

Nieuwe trends en professionalisering

XTC: Nederland grootste productieland

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

13

Nieuwe trends en professionalisering

➤ Cocaïnesmokkel Schiphol

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

14

Nieuwe trends en professionalisering

- Eind '90: Nederland 'narcostate'? NL productieland XTC, marktleider (mondiaal) -> Actieplan "Samenspannen tegen XTC" (2001)
- nieuwe bestrijdingsstrategie: georganiseerde criminaliteit als bedrijfsmatig proces, aanpak gehele keten
- multidisciplinaire aanpak, eerste contouren 'barrièremodel'
- "geen drugs zonder chemicaliën"-> chemische industrie; glasblazers; tabletteermachines; transportbedrijven
- 2000 - 2007: "logistieke benadering" ook bij cocaïnesmokkel, mensenhandel en recenter bij hennep

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

15

Nieuwe trends en professionalisering

- eerste Nationaal Dreigingsbeeld 2004
- vorming NR, BR en LP (2004)
- rationalisering aanpak: politieke prio's op basis van goede infopositie en analyse
- informatiegestuurde opsporing/Intelligence
- toenemende internationale samenwerking:
Europol (1999), EU-Rechtshulpverdrag (2000), Eurojust (2002),
operationele samenwerking bron- en transitlanden

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

16

“LIQUIDATIE-GOLF” 2000-2005

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

17

Fase 4 2007-2011

Naar een geïntegreerde aanpak
van georganiseerde misdaad

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

18

Geïntegreerde aanpak georganiseerde misdaad

- Kabinet Balkenende IV: na Veiligheidsprogramma nu ook: " minder zichtbare criminaliteit-> georganiseerde misdaad en FINEC"
- 2007: programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdaad-> filosofie beleidsplan 1992, aangevuld met praktijkervaringen én samen met OM, politie, bestuur, bedrijfsleven
- geïntegreerde aanpak nu écht in de praktijk organiseren
- 2007/2008: parlementaire werkgroep verwevenheid onderwereld/bovenwereld -> geïntegreerde aanpak nodig; focus op vastgoed en juridische dienstverleners

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

19

Geïntegreerde aanpak georganiseerde misdaad

Wat gebeurt er concreet sinds 2007?

- concrete pilots op mensenhandel, hennep, vastgoed, mét opgedane ervaringen A'dam, Maastricht, "Sneep", XTC-aanpak
- barrièremodel uitgangspunt
- 11 RIECs, kinderziektes Bibob overwonnen, inzet bestuurlijke instrumenten
- kwetsbaarheid juridische/financiële dienstverleners

Offensief tegen georganiseerde misdaad. CIROC, 20 april 2011

20

Geïntegreerde aanpak georganiseerde misdaad

Nieuwe preventieve instrumenten:

- preventieve doorlichting branches en sectoren (transportsector; cannabissector; betaald voetbal; taxibranche, kunst- en antiekhandel)
- “bestuurlijke rapportage”
- misbruik rechtspersonen (HTR)
- Criminaliteits Risico Analyse

Offensief tegen georganiseerde
misdad. CIROC, 20 april 2011

21

Geïntegreerde aanpak georganiseerde misdaad

Niet meteen zo...

Offensief tegen georganiseerde
misdad. CIROC, 20 april 2011

22

Informatie van alle partijen bij elkaar

- Maar eerst zo...

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

23

Keuze: wat is het meest effectief?

- En dan: **WIE DOET WAT, WELK(e) INSTRUMENT(en) HET MEEST EFFECTIEF?**

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

24

Stand anno 2011

- Kabinet Rutte I: “ondermijnende criminaliteit”
- vorming Nationale politie
- focus op gelegenheidsstructuren vast onderdeel
- zwaar accent op FINEC en afpakken criminele winsten
- geïntegreerde aanpak doorgezet, betrokkenheid lokaal bestuur groeit
- kansrijke initiatieven: Emergo (A'dam), Brabant (B5)

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

25

Conclusies

- ‘evolutie’ van eenzijdige strafrechtelijke benadering en “mafia-achtig beeld” naar multidisciplinair optreden en aanpak gelegenheidsstructuren kost tijd (1985-2011)
- verschil beleidsplan 1992 en 2007: tijd niet rijp, nu betere voedingsbodem, betere aansluiting bij behoeften van de praktijk, bouwen op ervaringen
- gaat om cultuuromslag OM, politie, fiscus: kijken met andere blik, info delen, succes delen, andere vormen van samenwerking

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

26

Blik op de toekomst

- criminele markten gaan niet weg, wel beheersbaar te maken en te verplaatsen
- geïntegreerde aanpak: onomkeerbaar proces
- strafrechtelijke invalshoek blijft onmisbaar (i.v.m. inzet opsporingsbevoegdheden)
- inzet lokaal bestuur moet nog groeien
- internationale belangstelling voor 'administrative approach'
- innovatie blijft nodig, want actie = reactie

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

27

Vragen/discussie

Offensief tegen georganiseerde
misdaad. CIROC, 20 april 2011

28